כיון דאמר מר . לקמן בשמעתין גבי אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו כשר הגט אבל לא תעשה : **לא שכיחא** . הלכך לא גזרינן,ושמואל ליה לרבי ירמיה דאמר אתם סופר שניו אלא כתב סופר ואתם עד כדאמרינן בהמגרש (לקמן דף פו:) ולא מוקי לה כר' יוסי ולא אירי מתני' בתחימת סופר כלל ובין לרבי יוסי ובין לר' מאיר כשרה התחימה ושמואל ליה לרבי חסדא דאמר רבי יוסי היא וכתב סופר ודברי הכל היא : **דלמא אמר להו** . אתם חתומו ואמרו לפלוני ויכתוב דבהא אמרי' לקמן כשר ותעשה ואי מכשרת תחימת סופר בגט אזלי הני סהדי ומחתמי לסופר מקום כיסופא : **הניחא למ"ד כו'** . פלוגתא היא לקמן בשמעתין : **אלא ר' יוסי תרתי אמר כו'** . אלא ודאי רבי יוסי תרתי אמר דפסולא בין שאמר לשלשה הוי בין שאמר "אמרו לפלוני ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו" פסול והכי אמרינן דאמרי לקמן "תעשה",ולא תעשה" דרבי מאיר פליגי,דלרבי יוסי פסול לגמרי ואיתא לדרב חסדא דהא דקתני "אתם סופר כשר" רבי יוסי היא דליכא למיתא שליח לוה ולא בעל : **ושמואל** . דאמר לעיל הדבר צריך תלמוד דאי כתובו כתב (ה) ידו הא כתב הגט נעשה כדאמר אמרו וכשר : **אבר לה ברבי יוסי בחדא** . דאמר שמואל הלכה כרבי יוסי היכא דלא אמר אמרו : **ופליג עליה** . בדאמר אמרו : **עמוקו עמו** . *פירוקו עמו לתת טעם לכל דבריו שהיה מייסד את דבריו : **מכס וסופר** . כדאמרינן במסכת סוטה (דף כ.) אמרתי לו לבלר אני : **מכס לבשירלא** . כשהיה רוצה להיות מתון ומתיישב בדבריו היה חכם : **גל של אגוזים** . מפרש בתוס' דר' נתן (פ' יח) מה גל של אגוזים אדם טועל אחת מהן והם נקבעות וטפלות זו על זו כולן ר' טרפון בא תלמיד ושאלו דבר היה מביא לו ראיה מקרא מדרש משנה הלכה ואגדה הכל יחד : **חנות מיוזגת** . ייגה מוכן בה תמיד שאין החנוני צריך לומר לעוקחין המתינו ואביא לכם עגלת אדם ללמד מפיו מזומן לו ותלמודו ערוך בפיו : **אולר בלוס** . כך מפורש בתוס' דרבי נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעני שבטל קופתו ויצא לשדה אצל שבוריים קלר ונתן בה אצל חטין נתן בה וכן פולים וכן עדשים וכשבא לביתו בירך כל מין ומין לעצמו ר"ע כשלמד מרבותיו שמע דבר מקרא מרבותיו ואחריו הלכה ואחריו מדרש ואחריו אגדה נתן לבו לחזור עליהן ולגרסן עד שהיו סדורין בפיו ולא אמר אלמוד מקרא לעצמו מדרש לעצמו אבל כשנעשה חכם גדול עשה כל התורה מטבעות מטבעות סידר מדרש ספרי וספרא לבדן ושאלן לעצמן לתלמידיו והלכות לעצמן ואגדות לעצמן וגרשה בעיני אומר בלוס סגור מסגירות לבדן מחיצות מחיצות כמו שעושין בחיבות גדולות ליתן חטין מכאן שעורין מכאן עדשים מכאן כמו פיו בלוס ורגלין מבולמות בבכורות (דף מ:) קלוסי"ת בלעז : **קופה הרולנים** . מפרש התם מה רוכל זה שבא לעיר שואלין ממנו אפרסמון עמך אומר הין פלייטון עמך אומר הין קמנון עמך אומר הין אגרת אדם לשאול דבר במקרא משיבו וכן בגמרא וכן במדרש וכן בהגדה ואין שבח זה דומה לשל ר"ע שנתן לבו תחילה ולמד הכל מבולבל ואח"כ סדרן : **קופה של בשמים** . דומה לקופת הרולנין אלא שהרוכל מתוך שאומנתו לכך מרבה מינין יותר וקושר כל אחד בלורר לבדו להיות מזומן לשואלו : **קב ונקי** . לא לימד הרבה כשאר חבריו אלא מה שאומר בביתו המדרש נקי הוא שהלכה כמותו לעולם : **מוקין סרבה** . שנה הרבה : **מוליא קימעא** . מפרש ליה : **מגא משכח קימעא** . מתלמודו : **ומה שמוליא אינו מוליא אלא מוכן** . מה ששכח מתלמודו לא שכח אלא דברים שלא נראו שהלכה כמותן : **שנו מדותי** . למדו תורתי : **שמדותי פרופות מתרומות מדותיו של ר"ע** . בחרתים ותרמתים מתוך עקרי משנותיו של ר"ע והיינו ברירה אחר ברירה : **שמא משכור עדים** . לכך שיאמרו בשם בעלה לספור לכתוב ולעדים לחתום : **לא משנו חכמים לדבר זה** . מאחר שמכירין חתימתן לא חשו לומר שקבר חתמו : **מעשה לא עבדי** . שיחתמו שקר לו יעידו שקר : **דיבורא עבדי** . אומר לאחריה לעשות והאחריה שבורים שהבעל ליה : **ופסק מפומו** . דליכא למיתא שמא משכור כיון דאין חותמין אלא אם כן שמעו מפי הבעל עצמו : **ולא מעשה** . גזירה הא אמו הא : ואיכא

לגיס הנו הרי אלו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר ויש לומר דלר' מאיר כיון דחתם סופר פסול הו"ל כאומר אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתמו והרי אלו יכתבו היינו יחתומו ואם תאמר אכתי היכי קתני הרי אלו יכתבו ויתנו לכתחלה למאי דאמר בסמוך הא נמי כשר ולא תעשה ותירץ רבינו תם דמשום דאמר לשלשה שהוא לכתחלה נקט האי לישנא דיכתבו ויתנו אי נמי הכי קאמר אם בא לקיים שניהותם יכתבו ויתנו בעצמן דאי אמרי לאחריני ועבדי אפי' דיעבד לא מהני אי נמי דזימנין דתעשה אפי' לכתחלה כגון בשעת הדחק : **אמרן** לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו . לא דמי לעד מפי עד דהני מילי כשמעמו מפי עדים שפלוני לוה מפלוני מנה אלא נמסרה עדות לאלו המעידים אלא בפני הרשאומים אבל כאן עיקר עדות לא נמסרה אלא לאלו והרשאומים הם שאותי הבעל שמלוה לאלו לעשות לה גט : **לא** שכיחא . פירש בקונטרס לשמואל איתא ליה בפ' בתרא (לקמן ל' סו:) דכתב סופר ועד שניו ואתיא אפי' כרבי מאיר ומכל מקום צריך לומר נמי אליבא דלא שכיחא דמתחילה לא הקשה אלא מכח דלא מסתברא דפליג שמואל אדר' ירמיה ורב חסדא : **חכם** לכשירלה . יותר מר"מ ודילמא ר' מאיר חריף ומקשה ור' יהודה מתון ומסיק יוכי הא גוזגא אמרינן בסוף הוריות (דף יד.) :

חנות מיוזגת . לשון מזון ואיתא דגרסי מזוינת לשון זיון :

בלוס . בקונטרס גרים במ"ס כמו פיו בלוס ורגלין מבולמות בבכורות (דף מ:) ואיתא דגרסי בסמ"ך כמו בבראשית רבה (פ' כ"ח) משל למלך שהיו אולרותיו בלוסים וחתומין ומטורבין" : **דיבורא** אמרי מעשה לא עבדי . והא דאמרינן סוף פרק ב' דיבמות (דף כה:) גבי מיתה לו שחלה בפניו ישאנה מפני שהוא כ"ד ופריך בגמרא טעמא דכ"ד הא בי תרי לא והתניא עדים החתומים מי חיישינן *ואתיא עדים הרתומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים כו' ומאי קושיא ליפי דיבורא אמרי מעשה לא עבדי כדאמר הכא דהתם לא היו אלא דיבורא שאומר שמיתה לו שחלה ויש לומר כיון דהתם על ידי דיבורא גמור הדבר שע"י כך ניסת לשוק מעשה גמור חשיב ליה אבל הכא אין גמר על ידם ואינו אלא דיבור בעלמא :

הדרן עלך האומר התקבל

"אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו" * ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי חד מהנך סהדי וסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי? מאי דאמר מר "כשר ולא תעשה" כן → בישראל לא שכיח אליבא דילמא אמר להו לבי תרי "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" * ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמי ליה לסופר בהדי חד מינייהו ובעל לא אמר הכי? אמר הא נמי כשר ולא תעשה הוא הניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איכא למימר? אלא רבי יוסי *תרתי אמר,ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא .גופא אמר שמואל: אמר רבי הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מיקסרן לשליח,אמר לפניו *ר"ש ברבי מאיר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על רבי יוסי אמר לו שתוק בני שתוק לא ראית את ר' יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו דתניא *איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה *חכם לכשירצה ר' טרפון גל של אגוזים ר' ישמעאל *חנות מיוזגת ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים *משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי *ר' יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומוציא קימעא - תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין,וכן אמר ר"ש לתלמידיו "בני שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של ר"ע" גופא אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב,ולפלוני ופלוני ויחתמו" אמר רב הונא אמר רב כשר ולא תעשה זאת בישראל אמר ליה(ה) עולא לרב נחמן ואמרי לה(ה) רב נחמן לעולא "מאדר דכשר,אמאי לא תעשה זאת בישראל?" א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן *והתניא עדים הרתומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי.אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" רב חסדא אמר כשר ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבא אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיכא

סה א ב ג מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ז סמג עשין נ עושין מה"ע סי' קב סעי' ד וע"ש במ"מ ובכ"מ :

* ולקמן ל' יוסי קאמר "שאם" אומר לך לעולם תעשה ואינו תעשה

נוסח
ריאב"ן בלימוד התורה ובדרכה בלימוד התורה

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דלא כתובו כתב ידן הוא הא כתב :

נוסח מהגה
אומר לסופר: "אומרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו"
△ – כשר ותעשה
▽ כשר ותעשה

גליון הש"ם
תוס' ד"ה מכס כו' וכי הא' גוזגא אמרינן כו' . ע' תשובת רלב"מ סי' נב:

ס"לר' ישמעאל ב"ר יוסי

[לחנות דר' נתן פי"ח ע"ש כמה שיטייס]

[בכמפסה שפתיו הוא לשם המדבריס.ערוך ערך חכם]

[ע' פירוש הערוך ערך חנות]

[בעירוכין נא.פרש"י נימוקו דבר ישר כקו המקולת]

יבמות כה :